

De positie van de zorgverlener in stafrechtelijke onderzoeken van beweerde medische aansprakelijkheid

Prof. Dr. Sylvie Tack
Advocaat

Inleiding

- Stel, zwangere vrouw bevalt aan 42 weken van zoon met hoog geboortegewicht (4,3kg). Ze heeft een zeldzame heupproblematiek waardoor zij haar benen niet in de persbeugels krijgt. Ze heeft ook een vernauwd bekken. Haar gynaecoloog is hiervan op de hoogte, maar is op zomerverlof op het ogenblik van de voorziene bevalling. De arts geeft deze info niet door aan haar collega's en registreert hierover niets in het dossier. Wanneer de vrouw zich in het ziekenhuis aanbiedt voor de bevalling (vliezen gebroken) weigert de gynaecoloog van wacht een keizersnede uit te voeren (ondanks de vraag van de patiënt). De natuurlijke bevalling verloopt problematisch: het kind blijft steken met zijn hoofdje en er treedt een schouderdystocie op. Het kind heeft een blijvende verlamming aan de linkerarm en zal jaarlijks zware operaties moeten ondergaan.
- De ouders willen het hier niet bij laten. Wat kunnen ze doen?

- Buitengerechtelijke procedures
    - Minnelijke onderhandelingen
    - Ombudsdienst
    - tuchtklacht bij Provinciale Raad van de Orde van Artsen
    - Klacht bij Fonds Medische Ongevallen
  - Gerechtelijke procedures
    - Strafklacht/klacht met burgerlijke partijstelling
    - burgerlijke aansprakelijkheidsprocedure
-

ONDERSCHEID STRAFRECHT - BURGERLIJK RECHT

- **(1) Strafrechtelijke verantwoordelijkheid**
  - Opstarten via strafklacht/klacht met burg.partijstelling
  - Bestrafing van overtreden *strafrechtelijke* bepaling (misdrijf)
  - Courante kwalificaties in het gezondheidsrecht
    - Onwettige uitoefening geneeskunde (vb. euthanaticum dr VPK, geschorste arts zet praktijk verder)
    - (On)opzettelijke slagen en verwondingen (vb. toep. exp. operatietechniek, achterlaten schaar, enz.)
    - (On)opzettelijke slagen met de dood tot gevolg (vb. disproport. dosis methadon aan heroïneverslaafde)

- Schuldig hulpverzuim (art.422 *bis* Sw.) (vb. nalaten tijdens wachtdienst om bij oproep tijdig naar ziekenhuis te gaan)
- Toediening schadelijke stoffen (vb. verboden geneesmiddelen)
- Schending beroepsgeheim (art.458 Sw.) (vb. persmededeling over operatie Koning zonder toestemming, roddelen over fertiliteitsproblematiek van patiënt tegen vriendin)

- Altijd voor eigen handelen
  - Niet voor personen in dienstverband/assisterend personeel/... (itt burgerlijk recht)
  - Zij kunnen wel zelf strafrechtelijk vervolgd worden
  - Ook rechtspersonen (vb. ziekenhuis, rusthuis, privé-kliniek) kunnen strafrechtelijk vervolgd worden voor eigen fouten (vb. wegens gebrekkige organisatie)
- Sanctie:
  - afhankelijk van delictsomschrijving
  - doorgaans boete en gevangenisstraf (relativering door gunstmaatregelen: uitstel, probatievoorwaarden, enkelband)

- **(2) Burgerrechtelijke aansprakelijkheid**
  - Opstarten door dagvaarding via deurwaarder
  - Bij overtreden wettelijke norm (vb. recht op inzage/informatie/toestemming)
  - Of overtreden van zorgvuldigheidsnorm (open norm)
    - Vergelijking met normaal, zorgvuldige zorgverlener in gelijkaardige omstandigheden
    - Beoordeling obv guidelines, beroepsgebruiken, enz.
    - Doorgaans na advies arts-expert(en)
  - Niet individueel: nabestaanden moeten instaan voor burgerlijke gevolgen van misdrijf door overledene

- Niet alleen voor eigen daad, ook voor gebrekkige zaken (vb. gebrekkig echotoestel) en fouten van aangestelden (vb. verpleegkundigen, ASO, enz.)
- Sanctie:
  - In beginsel herstel 'in natura' (= herstellen schade in oorspronkelijke staat)
    - Komt weinig voor in med.as-recht
      - » Vb. alsnog verplicht afgeven kopie patiëntendossier (ev met dwangsom)
  - Indien onmogelijk (vb. patiënt heeft blijvende letsels na mislukte operatie): herstel 'bij equivalent'
    - schadevergoeding voor slachtoffer (doorgaans)

ONDERLINGE VERHOUDING BURGERLIJK - STRAFRECHT

- Elke strafrechtelijke fout is een burgerlijke fout, MAAR niet elke burgerlijke fout is een strafrechtelijke fout
  - misdrijf onopzett. slagen en verwondingen = ook inbreuk op zorgvuldigheidsnorm (art. 1382 BW)
    - Indien SR veroordeling zorgverlener voor medische fout, BP kan schadevergoeding krijgen
  - Schending vrije artskeuze (art. 6 WP) ≠ misdrijf
    - Indien BR veroordeling zorgverlener, niet automatisch SR vervolging mogelijk

- Afwezigheid misdrijf ≠ afwezigheid burgerlijke fout
    - Soms strengere voorwaarden voor misdrijf dan burgerl fout
    - SR vrijspraak/buitenvervolginstelling impliceert niet automatisch dat BP nooit meer schadevergoeding kan vragen
    - cfr. ‘verlies van kanstheorie’
      - Vb. laattijdige reactie specialisten op infectie met vleesetende bacterie
-

- Voorrang van de strafrechtelijke uitspraak
  - Schorsing burgerlijke procedure in afwachting van strafprocedure (*le criminel tient le civil en état*)
  - Geldt niet t.o.v. tuchtrechter (in de praktijk wacht PR doorgaans wel strafzaak af)
- Rechtelijk gewijsde
  - Indien zorgverlener reeds veroordeeld tot schadevergoeding in burgerlijke procedure: pt kan voor strafrechter geen SV meer vragen wegens zelfde feiten
  - Ook omgekeerd: indien BP reeds SV gekregen heeft door strafrechter, geen SV meer mogelijk in burg. Procedure
  - Geldt niet t.o.v. tuchtprocedure

- Strafrechtelijk gewijsde geldt 'erga omnes'
    - Wat strafrechter beslist, kan niet tegengesproken worden door andere instanties (vb. burgerlijke rechter, Provinciale Raad, in arbitragecollege, enz)
      - indien veroordeeld wegens schuldig hulpverzuim, kan burgerlijke/tuchtrechter niet stellen dat zorgverlener alle beroepsregels gerespecteerd heeft
      - En omgekeerd
-